

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ

ФИЛОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра славянских литератур

НОВИКОВА

Янина Владимировна

ПРОБЛЕМАТИКА ПЕРЕВОДА «СОЛЯРИСА» СТ. ЛЕМА НА РУССКИЙ
И БЕЛОРУССКИЙ ЯЗЫКИ

Дипломная работа

Научный руководитель:
кандидат филологических наук,
Л. В. Первушина

Допущена к защите

«31» мая 2017 г.

Зав. кафедрой славянских литератур

доктор филологических наук, профессор И. А. Черота

Минск, 2017

РЕФЕРАТ

Работа содержит 66 с., 71 источник

Ключевые слова: художественный текст, перевод, стратегия, переводческие трансформации, реалии, доместикация, форенизация.

Цель исследования: выявить приемы перевода и принципы функциональной эквивалентности и проследить, каким образом эти принципы реализуются в процессе художественного перевода произведения «Солярис» Станислава Лема на русский и белорусский языки.

Объектом исследования представляется художественный текст («Солярис» Станислава Лема).

Предметом исследования являются способы и средства установления функционально-эквивалентных отношений (достижение переводческой эквивалентности) между текстом оригинала и текстом переводов.

Методы исследования включают сопоставительный анализ культурно-исторического подхода, художественных приемов, лексических и грамматических единиц исходного и переводного текста с последующим анализом способов перевода на лексико-семантическом, грамматико-синтаксическом и коммуникативном уровнях.

Научная новизна и значимость полученных результатов: данная работа посвящена проблемам перевода произведения Станислава Лема «Солярис» на русский и белорусский языки. Это позволяет оценить творчество С. Лема через призму понимания переводчика. Более глубоко осмыслить особенности творчества данного автора и определить, как оно воспринимается носителями другого языка. Впервые предпринята попытка анализа реалий в переводах романа Ст. Лема «Солярис» на русский и белорусский языки.

В процессе работы были получены следующие результаты: основываясь на существующих классификациях переводческих трансформаций, проанализировано, как данные классификации соотносятся с переводом именно художественных текстов. Проведен анализ перевода на белорусский и русский языки. Рассмотрены особенности перевода художественного текста. Изучены различные классификации реалий. Построен переводческий анализ реалий, основанный на двух стратегиях – форенизации и доместикации.

Область применения: результаты работы могут быть использованы при создании учебников, учебно-методических пособий по стилистике, семантике, прагматике, теории межкультурной коммуникации, переводоведению. Материалы исследования также могут использоваться на занятиях по практике английского, русского и белорусского языков, в процессе обучения студентов

SUMMARY

Thesis: 66 pages, 71 sources.

Keywords: literary text, translation, strategy, translation transformations, realities, domestication, foreignization.

The purpose of the research: to identify the methods of translation and the principles of functional equivalence, to trace how these principles are realized in the process of literary translation of Stanislav Lem's "Solaris" into the Russian and Belarusian languages.

The object of the research is a literary text ("Solaris" by Stanislav Lem)

The subject of the research are methods and means of establishing functionally equivalent relations (achievement of translation equivalence) between the text of the original and the text of translations.

The methods used: a comparative analysis of the cultural-historical approach, artistic techniques, lexical and grammatical units of the source and translated text, followed by the analysis of the methods of translation at the lexical-semantic, grammatical-syntactic and communicative levels.

The scientific novelty and significance of the obtained results: this work is devoted to the problems of translating the work of Stanislav Lem "Solaris" into the Russian and Belarusian languages. From which it follows that you can see S. Lem's creativity through the prism of the translator's understanding, broaden the perception and comprehension of the works of this author. You can observe how it is perceived by the speakers of other languages, draw readers' attention to S. Lem's works.

The obtained results: taking into account the existing classifications of translation transformations (grammatical, stylistic, syntactic, lexical, etc.), it was analyzed how the classification data correlates with the translation of literary texts. The analysis of the translation into Belarusian and Russian was conducted. The features of translation of literary texts were considered. Various classifications of realities were studied. The translation analysis of the realities is based on two strategies - foreignization and domestication.

Application field: the results of the work can be used while creating textbooks on stylistics, semantics, pragmatics, the theory of intercultural communication and translation studies. The materials of the research can also be used in the classes on the practice of the English, Russian and Belarusian languages, in the process of teaching the semantic analysis of the text, literary translation to students, while writing course and diploma papers, master's theses on the problems of literary translation.

РЭФЕРАТ

Работа складае 66 с., 71 крыніцу

Ключавыя словы: мастацкі тэкст, пераклад, стратэгія, перакладчыцкія трансфармацыі, рэаліі, дамestыкацыя, фарэнізацыя.

Мэта даследвання: выявіць прыемы перакладу і прынцыпы функцыянальнай эквівалентнасці і прасачыць, якім чынам гэтыя прынцыпы рэалізуюцца ў працэсе мастацкага перакладатвора “Салярыс” Станіслава Лема на рускую і беларускую мовы.

Аб’ектам даследвання з’яўляецца мастацкі тэкст (“Салярыс” Станіслава Лема).

Прадметам даследвання з’яўляюцца спосабы і сродкі ўстанаўлення функцыянальна-эквівалентных адносін (дасягненне перакладчыцкай эквівалентнасці) паміж тэкстам арыгінала і тэкстам перакладу.

Метады даследвання ўключаюць у сябе супастаўляльны аналіз культурна-гістарычнага падыходу, мастацкіх прыёмаў, лексічных і граматычных адзінак зыходнага і перакладчыцкага тэкста з наступным аналізам спосабаў перакладу на лексіка-семантычным, граматыка-сінтаксічным і камунікатыўным узроўнях.

Навуковая навізна і значнасць атрыманых ведаў: даная работа прысвечана праблемам перакладу твораў Станіслава Лема “Салярыс” на рускую і беларускую мовы. Гэта дазваляе даць адзнаку творчасці С.Лема праз прызму разумення перакладчыка. Больш глыбока асэнсаваць асаблівасці творчасці аўтара і адзначыць, як яно ўспрымаецца носьбітамі другой мовы. Упершыню зроблена спробааналізу рэалій у перакладах рамана Станіслава Лема “Салярыс” на рускую і беларускую мовы.

У працэсе работы былі атрыманы наступныя вынікі: грунтоуючыся на існуючых класіфікацыях перакладчыцкіх трансфармацый, праналізавана, як дадзеныя класіфікацыі суадносяцца з перакладам менавіта мастацкіх твораў. Зроблен аналіз пераклада на беларускую і рускую мовы. Разгледжаны асаблівасці перакладу мастацкага тэксту. Вывучаны розныя класіфікацыі рэалій. Складзены перакладчыцкі аналіз рэалій, які грунтуецца на двух стратэгіях – фарэнізацыі і дамestыкацыі.

Вобласць прымянення: вынікі работы могуць быць выкарастаны пры складанні падручнікаў, вучэбна-метадычных дапаможнікаў па стылістыцы, семантыцы, прагматыцы, тэорыі міжкультурнай камунікацыі, перакладазнаўству. Матэрыялы даследвання таксама можна выкарыстоўваць на занятках па практыцы англійскай, рускай і беларускай моў, у працэсе навучання студэнтаўсэнсаваму аналізу тэкста, мастацкаму перакладу, пры